

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21127 - Geografia del Paisatge / 1
Titulació	Grau de Geografia - Quart curs Grau de Geografia (Pla 2009) - Quart curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Mauricio Ruiz Pérez <i>Responsable</i> maurici.ruiz@uib.es	10:00	12:00	Dimarts	09/09/2019	20/12/2019	Despatx 45, Edifici Beatriu de Pinós
Gabriel Alomar Garau gabriel.alomar@uib.es	17:00	18:30	Dimarts	09/09/2019	19/12/2019	Despatx 41 / Edifici Beatriu de Pinós

Contextualització

Geografia del Paisatge és una assignatura obligatòria de quart curs del Grau en Geografia. El seu objectiu és mostrar a l'alumne, sobretot, la concepció historicista i humanística del paisatge, a la que cal sumar una més moderna concepció científica. Dedicarem una part de l'assignatura a teoritzar sobre el paisatge i, per a fer-ho, establim relacions entre el paisatge i certes disciplines d'interès: estètica, art, lingüística, arquitectura i ecologia. L'assignatura és també una invitació a la interpretació crítica de l'entorn, per la qual cosa es posarà especial esment en examinar la relació entre ètica ambiental i estètica del paisatge, i alhora examinar la 'nova' dimensió patrimonial del paisatge. L'assignatura és també una invitació a fer una observació crítica dels 'paisatges de la posmodernitat', de la ciutat i les perifèries urbanes com a camps d'experimentació paisatgística.

L'interès actual pel paisatge abasta diferents disciplines i camps d'estudi (geografia, història, art, filosofia, ecologia) i diferents àmbits d'aplicació pràctica (geografia, ecologia, urbanisme, arquitectura, enginyeria). El propòsit de l'assignatura és doble: per una part, introduir el concepte històric de paisatge perquè el geògraf adquireixi una bona base teòrica que li serveixi per a entendre i argumentar correctament tota reflexió sobre el paisatge, i pugui aplicar-la a la praxis paisatgística, és a dir a la planificació territorial i als projectes de restauració o restitució del paisatge. Tanmateix, la idea de paisatge és complexa, d'aquí la necessitat de conceptualitzar-la a partir dels seus fonaments artístics i filosòfics, mitjançant la interpretació de pintures de paisatge i de textos d'alguns pensadors fonamentals. També es reconeixeran els principals estils jardiniers, i s'examinaran els principals elements arquitectònics, urbanístics i territorials d'apropiació del paisatge. Per altra part, el segon propòsit de l'assignatura és que l'alumne adquireixi els coneixements que el capacitaran per a elaborar catàlegs de paisatge i emprar tècniques cartogràfiques comunes d'anàlisi del paisatge i impacte paisatgístic.

Al llarg del curs, i a efectes d'avaluació dels coneixements adquirits, es podran proposar activitats fora o dins de l'aula, tals com assistència a jornades o congressos de temàtica afí, sortides temàtiques de camp, lectura de

Guia docent

llibres o parts de llibres, visita a exposicions, recensions de pel·lícules i documentals, o exposicions orals a classe sobre algun aspecte temàtic relacionat amb el paisatge.

Requisits

Aquesta assignatura no té requisits acadèmics específics, més enllà dels que impliquen interès per part de l'alumnat en la reflexió sobre el món en què vivim, i capacitat d'argumentar-ne correctament opinions i reflexions.

Competències

Específiques

- * CE5 - Utilitzar adequadament les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) per recopilar, processar, analitzar i interpretar la informació i fer front a qüestions geogràfiques. CE6 - Aplicar les principals tecnologies dedicades a l'estudi de les relacions recíproques del medi físic i humà, particularment les destinades a avaluar l'impacte ambiental de les activitats antròpiques, les seves conseqüències sobre el paisatge i la transmissió de continguts científics de forma que facilitin la seva aplicació en els entorns acadèmics, professionals, educatius i de divulgació.
- * CE6 - Aplicar les principals tecnologies dedicades a l'estudi de les relacions recíproques del medi físic i humà, particularment les destinades a avaluar l'impacte ambiental de les activitats antròpiques, les seves conseqüències sobre el paisatge i la transmissió de continguts científics de forma que facilitin la seva aplicació en els entorns acadèmics, professionals, educatius i de divulgació.

Genèriques

- * CG4 - Demostrar coneixement i comprensió crítica de les diverses formes de representació dels entorns humans i físics, així com aconseguir el domini de la tecnologia associada amb l'adquisició i l'anàlisi de dades geogràfiques, tals com mètodes estadístics, de laboratori, d'anàlisi quantitatives, aplicacions informàtiques i teledetecció. CG1 - Ser capaç de conceptualitzar patrons, processos, interaccions i canvis en el món físic i a l'entorn humà, entesos ambdós com un sistema dins d'una àmplia gamma d'escala espacial.
- * CG1 - Ser capaç de conceptualitzar patrons, processos, interaccions i canvis en el món físic i a l'entorn humà, entesos ambdós com un sistema dins d'una àmplia gamma d'escala espacial.
- * CB2 - Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Guia docent

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

BLOC I. Concepte de paisatge: la dicotomia territori/paisatge. Història de la mirada humana a la naturalesa: del proto-paisatge a les societats paisatgeres. El paisatge: ciència i geografia humanística. L'origen artístic del paisatge i la seva evolució. L'apropiació arquitectònica i territorial del paisatge. El jardí: paisatge absolut.

BLOC II. Paisatges semi-naturals. Paisatges rurals. Etno-paisatges. Paisatges industrials. El paisatge en la ciutat. Paisatges de la posmodernitat.

BLOC III. El paisatge: ètica i estètica. Bé patrimonial i actiu econòmic. La intervenció en el paisatge (el projecte de restauració paisatgística).

BLOC IV. Cartografia del paisatge: unitats de paisatge, conques visuals i impacte paisatgístic. Els catàlegs de paisatge.

Metodologia docent

En aquest apartat s'exposen les diferents modalitats d'aprenentatge previstes per a l'assignatura Geografia del Paisatge. L'assignatura té un blog de seguiment administrat pel professor, que pot servir per ampliar i complementar els temes d'interès plantejats durant les classes: <http://paisatge.blogspot.com>.

En aquesta assignatura pot ser que s'hi computin activitats culturals o formatives que s'organitzin en la UIB, externes a la UIB o conveniades amb la UIB, durant el curs acadèmic.

Volum de treball

L'assignatura està programada de tal manera que un 60% de les hores corresponen a treball personal de l'alumne, que l'ha de dedicar a fer les eventuais tasques encarregades. La resta de les hores (40%) són treball compartit entre el professor i l'alumne, a través de les classes magistrals i les activitats que es puguin proposar de fer al llarg del curs.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Les classes teòriques són presencials i tenen com a finalitat l'explicació, per part del professor, dels continguts fonamentals de l'assignatura. El professor podrà utilitzar material audiovisual que estarà disponible per als alumnes, de manera progressiva, a Campus Extens. Igualment, per a poder	38

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			seguir correctament el curs i poder examinar-se en condicions de superar l'assignatura, és molt recomanable l'assistència a classe, i que els alumnes prenguin apunts.	
Seminaris i tallers	Sortides de camp	Grup mitjà (M)	L'assignatura inclou una o varies sortides de camp, de caràcter obligatori, a determinades zones d'interès paisatgístic a concretar al llarg del curs.	2
Seminaris i tallers	Seminaris/ conferències	Grup mitjà (M)	Durant el curs es proposarà l'organització d'activitats complementàries a la docència (seminaris, conferències), l'assistència a les quals serà obligatòria.	2
Classes pràctiques	Tècniques de representació cartogràfica i anàlisi del paisatge	Grup gran (G)	Les classes pràctiques són presencials i en elles es posaran en pràctica diferents tècniques cartogràfiques i d'anàlisi del paisatge fent ús dels Sistemes d'Informació Geogràfica i altres tecnologies de la informació geogràfica. Aquestes tècniques orientaran a la resolució de casos pràctics proposats pel professor.	18
Altres	Assistència a classe	Grup gran (G)	Assistència a classe, que serà supervisada mitjançant control d'assistència abans de començar cada sessió.	0
Altres	Treball individual	Grup gran (G)	Es plantejarà l'elaboració opcional d'un treball individual de temàtica paisatgística, que servirà per a incrementar a l'alça la nota final de l'assignatura.	0

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informaran els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi i treball autònom individual	La finalitat d'aquesta metodologia és desenvolupar la capacitat de síntesi, anàlisi, comprensió i aprenentatge dels diferents continguts del programa docent. El millor mètode consisteix en programar-se unes hores setmanals per a l'estudi de l'assignatura. S'aconseja fer ús del material disponible a Campus Extens, així com la lectura dels llibres i textos recomanats pel professor.	90

Risques específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Guia docent

L'alumne obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, la qual serà ponderada segons el seu pes, a fi d'obtenir la qualificació global de l'assignatura. Per superar l'assignatura, l'alumne ha d'obtenir un mínim de 4 punts de mitjana en cadascuna de les activitats d'avaluació.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes magistrals

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Les classes teòriques són presencials i tenen com a finalitat l'explicació, per part del professor, dels continguts fonamentals de l'assignatura. El professor podrà utilitzar material audiovisual que estarà disponible per als alumnes, de manera progressiva, a Campus Extens. Igualment, per a poder seguir correctament el curs i poder examinar-se en condicions de superar l'assignatura, és molt recomanable l'assistència a classe, i que els alumnes prenguin apunts.
Criteris d'avaluació	A l'hora d'avaluar la prova escrita se seguiran els següents criteris principals: Claredat en l'exposició i bona redacció (no s'admetran faltes ortogràfiques o gramaticals, que restaran punts substancialment). Ús [correcte] del vocabulari especialitzat emprat durant les classes.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 4

Sortides de camp

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	L'assignatura inclou una o varies sortides de camp, de caràcter obligatori, a determinades zones d'interès paisatgístic a concretar al llarg del curs.
Criteris d'avaluació	Memòria de la sortida de camp. El criteri d'avaluació serà l'adequació del treball als temes de paisatge desenvolupats a classe, la correcció de la seva estructura i la bona redacció.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Seminaris/conferències

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Durant el curs es proposarà l'organització d'activitats complementàries a la docència (seminaris, conferències), l'assistència a les quals serà obligatòria.
Criteris d'avaluació	Assistència i qualitat de la memòria, fonamentada en la claredat en l'exposició i bona redacció (no s'admetran faltes ortogràfiques o gramaticals, que restaran punts substancialment). Ús [correcte] del vocabulari especialitzat emprat durant les classes.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Guia docent

Tècniques de representació cartogràfica i anàlisi del paisatge

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Les classes pràctiques són presencials i en elles es posaranen pràctica diferents tècniques cartogràfiques i d'anàlisi del paisatge fent ús dels Sistemes d'Informació Geogràfica i altres tecnologies de la informació geogràfica. Aquestes tècniques s'orientaran a la resolució de casos pràctics proposats pel professor.
Criteris d'avaluació	Avaluació de l'Informe/memòria de les pràctiques. Realització dels exercicis, tècniques d'anàlisi desenvolupades i qualitat dels productes cartogràfics resultants.

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 4

Assistència a classe

Modalitat	Altres
Tècnica	Escales d'actituds (no recuperable)
Descripció	Assistència a classe, que serà supervisada mitjançant control d'assistència abans de començar cada sessió.
Criteris d'avaluació	Assistència a classe, que serà supervisada mitjançant control d'assistència abans de començar cada sessió.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Treball individual

Modalitat	Altres
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Es plantejarà l'elaboració opcional d'un treball individual de temàtica paisatgística, que servirà per a incrementar l'alça la nota final de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	A l'hora d'avaluar el treball se seguiran els següents criteris principals: Claredat en l'exposició i bona redacció (no s'admetran faltes ortogràfiques o gramaticals, que restaran punts substancialment). Ús [correcte] del vocabulari especialitzat emprat durant les classes. Si escau, es valorarà l'ús de tècniques de representació cartogràfica i anàlisi del paisatge.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

En general, els llibres monogràfics que publica a Catalunya l'Observatori del Paisatge, disponibles a Internet en format PDF.

Bibliografia bàsica

- BERQUE, A. (2009): *El pensamiento paisajero*. Biblioteca Nueva, Madrid.
- MADERUELO, J. (2005): *El Paisaje. Génesis de un concepto*. Editorial Abada.
- MADERUELO, J. (dir.) (2009): *Paisaje e historia*. Madrid, Centro de Arte y Naturaleza (Fundación Beulas) y Abada Editores.
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (Dir.): *Estudios sobre el paisaje*. Universidad Autónoma de Madrid-Fundación Duques de Soria.
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (2009): *Miradas sobre el paisaje*. Biblioteca Nueva, Madrid.

Guia docent

ORTEGA CANTERO, N.; GARCÍA ÁLVAREZ, J.; MOLLÀ RUIZ-GÓMEZ, M. (eds.) (2010): *Lenguajes y visiones del paisaje y del territorio*. Madrid, Universidad Autónoma de Madrid, Universidad Carlos III de Madrid y Asociación de Geógrafos Españoles (Grupo de trabajo de Historia del Pensamiento Geográfico).
ROGER, A. (2007): *Breve tratado del paisaje*. Biblioteca Nueva, Madrid.
SIMMEL, G. (2013): *Filosofía del paisaje*. Casimiro Libros.

Bibliografia complementària

ASSUNTO, R. (1991): *Ontología y teleología del jardín*. Tecnos. Colección Metrópolis, Madrid.
BOSQUE SENDRA, J.; GÓMEZ, M.; RODRÍGUEZ, A.E.; RODRÍGUEZ, V.M., VELA, A. (1997): *Valoración de los aspectos visuales del paisaje mediante la utilización de un SIG*. Documents d'Anàlisi Geogràfica, 30.
MUNAR, J. (2007): *Normativa d'ordenació territorial i urbanística de les Illes Balears*. COAIB. Palma.

Altres recursos
